

ІННОВАЦІЙНО – ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АЕРОПОРТІВ УКРАЇНИ

У статті розглядаються основні проблеми та перспективи розвитку авіаційного транспорту України. Ключові слова: конкурентоспроможність, інвестиції, інновації, аеропорт.

В статье рассматриваются основные проблемы и перспективы развития авиационного транспорта Украины. Ключевые слова: конкурентоспособность, инвестиции, инновации, аэропорт.

The article considers the main problems and prospects of development of Ukrainian air transport. Key words: competitiveness, investment, innovation, airport.

Актуальність дослідження. Авіація – одна з пріоритетних галузей економіки, яка дає змогу ефективно розвивати зовнішньоекономічну діяльність, забезпечувати задоволення потреб населення і суспільного виробництва в повітряних перевезеннях, захист економічних інтересів на міжнародному ринку. Враховуючи той факт, що авіаційна галузь сьогодні є однією з небагатьох, яка може забезпечити Україні успішну конкуренцію із зарубіжними країнами на світовому ринку наукоємної продукції, а сама галузь є інтегруючою в промисловому комплексі країни, актуальним постає завдання щодо розробки теоретичних і практичних засад, на яких має ґрунтуватися розвиток авіації України в умовах сучасності.

Постановка проблеми. Подальше становлення і розвиток авіаційних підприємств залежатиме від конкурентоспроможності цієї галузі працювати на світовому ринку, оскільки обсяги внутрішнього ринку незначні і наявний науково-технічний і виробничий потенціал використовується поки що недостатньо. Отже, актуальною проблемою підвищення ефективності та конкурентоспроможності авіаційної галузі є використання інноваційних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми конкурентоспроможності підприємств розглянуті в численних наукових працях Рєпіна І.М., Азоева Г.Л., Юданова А.Ю., М. Портера, Д. Бемея, Д.Харрінгтона. Шкода Г. для підвищення конкурентоспроможності запропонувала розвивати потенціал підприємства. Дослідженням інвестування інновацій займалися В.В. Стадник, М.А. Йохна, Л.І. Михайлова, П.П. Микитюк, О.І. Волкова. Пономарьов О.В. для підвищення ефективності інвестиційної діяльності визначив поняття якості.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. На сьогоднішній день поступово змінюються умови та ситуація у сфері авіації, тому постає необхідність формування нових підходів щодо збереження конкурентоспроможності підприємства. Одним із таких шляхів, на наш погляд, може бути впровадження інвестиційно – інноваційної стратегії.

Мета статті і виклад основного матеріалу. Метою статті є узагальнення теоретичних положень інвестиційно – інноваційної стратегії, аналіз показників діяльності та визначення основних проблем авіаційного транспорту, розробка рекомендацій щодо забезпечення ефективної діяльності підприємств транспорту. Конкурентоспроможність підприємства визначається як здатність реалізовувати свій потенціал краще за конкурентів через свої конкурентні переваги шляхом задоволення потреб споживачів в умовах ринкової конкуренції. Враховуючи специфіку авіаційної галузі і тенденції її розвитку, авіапідприємства повинні своєчасно реагувати на зміни, які вже відбулися в зовнішньому середовищі, а також бути готовими до змін у майбутньому, аби залишатися конкурентоспроможними і утримувати певні позиції на міжнародному ринку авіаційних послуг в таких складних умовах.

Міжнародний аеропорт «Бориспіль» є головним аеропортом України та обслуговує 62% авіаційних пасажирських перевезень країни. Аеропорт знаходиться на перетині багатьох повітряних трас, що проходять з Азії до Європи, Америки і у зворотному напрямку та є єдиним аеропортом України, з якого виконуються трансконтинентальні рейси(Рис.1)[3].

З метою визначення стану напрямків підвищення конкурентоспроможності аеропортів України проведемо аналіз динаміки показників аеропорту «Бориспіль».

Згідно зі стратегією України щодо інтеграції до ЄС, у Міжнародному аеропорту «Бориспіль» протягом останніх років підвищилася якість послуг та збільшилися виробничі потужності відповідно до найважливішої функції аеропорту як головних повітряних воріт України та базового аеропорту для провідних українських авіакомпаній.

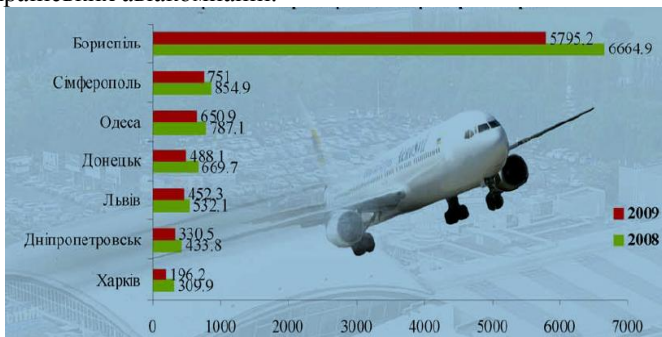

Рис.1. Пасажиропотік через провідні аеропорти України

За показником пасажиро-кілометри виконані можна простежити постійне зростання щорічно як на міжнародному так і на внутрішньому ринках. В регіональному аспекті в 2008 році розподіл пасажиро-кілометрів виконаних був таким: Північна Америка - 32,4%, Європа - 28,5%, Азіатсько – Тихоокеанський регіон – 26,8 %, Близький Схід – 5,5%, Латинська Америка –

4,4% та Африка - 2,4%. Спостерігається постійне зростання обсягу пасажиропотоку як на міжнародному та і на внутрішньому ринку, проте в 2008 році відбулося невелике зниження цього показника, як наслідок економічної кризи [4.]

Тенденція зростання попиту авіаперевезень буде суттєво спостерігатися, в найближчі 3–5 років очікується приріст пасажирських авіаперевезень на рівні 10-15% щорічно, а в наступні роки - приблизно 8%. У зв'язку з цим у «Борисполі» загостряться наступні проблеми:

- Недостатня пропускна здатність терміналів, навіть введення в експлуатацію терміналу "F", як і терміналу "D", не наблизить аеропорт «Бориспіль» до перетворення на повноцінний європейський хаб, термінал «F» має невисоку пропускну спроможність (1 тисяча пасажирів), а термінал "D" має нехачове планування. Термінал «D» фізично неможливо заблокувати з діючим терміналом «B» [2];

- Недостатня кількість місць для паркування повітряних суден;
- Значний ступінь зношеності основних фондів та виробничого обладнання;
- Капітальні будівлі та споруди (в тому числі злітно-посадкові смуги, руліжні доріжки та перонно-вокзальні комплекси) потребують негайної реконструкції.

За думкою експертів, через аеропорт «Бориспіль» прогнозується зростання пасажиропотоку[1]: у 2010 році – до 8,5 млн./пас.рік., у 2015 році – до 13 млн./пас.рік., 2020 році – близько 18,4 млн./пас.рік.

Одним із пріоритетних напрямків вирішення проблем та виконання завдань є впровадження інноваційно – інвестиційної стратегії на підприємстві, яка допоможе сформуватися його як сучасного стикувального вузла. Одними з кроків у цьому напрямі може бути побудова додаткових терміналів, злітно – посадкових смуг, розвиток аеродромного господарства, впровадження інновацій для покращення якості авіаційних послуг, зокрема наземного обслуговування. Важливим є також розвиток неавіаційних видів діяльності аеропортів. Адже провідні аеропорти світу отримують від послуг, що надаються на території аеропорту, до 80% прибутків, у той час, коли частка цих прибутків для українських аеропортів становить лише 20%.

Інвестиційний потенціал «Борисполя» представляє собою здатність підприємства реалізувати сукупність інвестиційних можливостей щодо генерування додаткових потоків капіталу завдяки мобілізації наявних ресурсів з метою підвищення вартості об'єкту інвестування. Основна мета управління інвестиційною діяльністю є забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії підприємства на окремих етапах його розвитку, що в кінцевому підсумку набуває конкретного вираження в максимізації ринкової вартості підприємства та підвищенні добробуту його власників у поточному та майбутніх періодах.

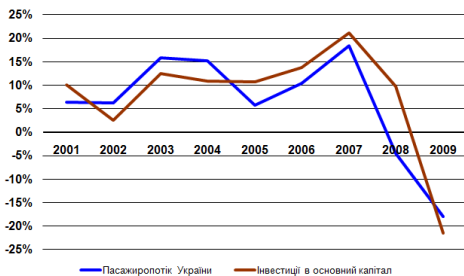

Рис.2. Залежність темпів росту пасажиропотоку України від інвестицій в основний капітал

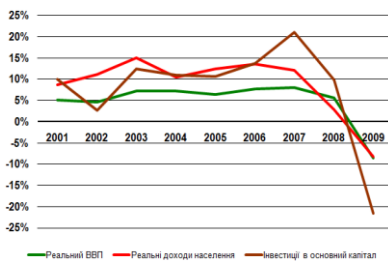

Рис.3. Динаміка основних макроекономічних показників і пасажиропотоку України

Існує пряма залежність між темпами росту пасажирообороту від інвестицій в основний капітал (Рис.2.), а також між основними макроекономічними показниками і пасажирооборотом (Рис.3.)

Між складовими інноваційно – інвестиційної стратегії існує тісний взаємозв'язок, що характеризує позитивний результат – підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Інноваційне спрямування інвестицій дозволить забезпечити радикально покращену продукцію транспортних послуг із новими властивостями, удосконалити якість надання неавіаційних послуг і загалом підвищити конкурентоспроможність авіапідприємства. На нашу думку, для підвищення конкурентоспроможності авіапідприємств потрібно здійснити ряд заходів:

1.Збоку держави забезпечити проведення грамотної послідовної політики у авіаційній сфері щодо цільового використання коштів і створення сприятливих умов для інвесторів: розробка і запровадження системи пільг промисловим підприємствам, які впроваджують інноваційну продукцію, забезпечення на законодавчому рівні сприятливих умов для різних форм інтеграції науки і виробництва;

2.Ефективне використання транзитного потенціалу України через перетворення міжнародного аеропорту «Бориспіль» на сучасний вузловий аеропорт («хаб») для перевезень через Центральну та Східну Європу, для якого характерні просторі термінали, наявність не менше двох злітно – посадкових смуг, потужної бази авіакомпаній із широкою мережею регулярних магістральних маршрутів;

3. Розвиток інфраструктури авіапідприємства, зокрема будівництво додаткових терміналів, взлітно - посадкових смуг, що в найблищому майбутньому будуть взмозі задовольнити великий попит на авіаперевезення;

4.Забезпечення здійснення інноваційно – інвестиційної стратегії: впровадження нових технологій, послуг, а також фінансування їх шляхом залучення довгострокових інвестицій.

Із практики діяльності іноземних аеропортів, результат реалізації запропонованих заходів дозволить:

1. Зростання зацікавленості іноземних інвесторів вкладати кошти в одну з пріоритетних галузей економіки України – авіаційну галузь;

2. Закріплення позитивного іміджу України на міжнародній арені, забезпечення пасажирів високоякісними послугами, які здатні спонукати їх вибрати саме цей «хаб» серед десятка інших пропозицій;

3. Збільшення пропускної спроможності підприємства, пасажирообороту, що в свою чергу, призведе до суттєвих поповнень бюджету;

4. Забезпечення вдосконалення якості авіаційних послуг авіапідприємства, що, в свою чергу, призводить до зростання конкурентоспроможності підприємства.

Висновок. Основним завданням інноваційно - інвестиційної діяльності є розробка інноваційних проектів та фінансування їх з метою забезпечення конкурентоздатності, розробками прогресивних технологій, випуску конкурентоспроможної продукції та її вдосконалення.

Впровадження в практику господарської діяльності авіаційних підприємств України пропонованих рекомендацій щодо здійснення інноваційно – інвестиційної стратегії дозволить підвищити їх конкурентоздатність і зайняти гідне місце в світовій економічній системі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Григорьев, И. Ю. Современные тенденции развития рынка авиаперевозок / И. Ю. Григорьев [Текст] // Бюллетень транспортной информации. - 2007. - N 6. - С. 4-8. Экономика -- Экономика транспорта.

2. [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.mintrans.gov.ua;>

3. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://gigamir.net/news/ukraine/capital/pub71871;>

4. [Електронний ресурс].-Режим доступу: [http://kbp.com.ua/ukrainian/pro-nas.html;](http://kbp.com.ua/ukrainian/pro-nas.html)

5. [Електронний ресурс].- Режим доступу: [http://www.nbu.gov.ua/ejournals/PSPE/2009_2/Akimova_209.htm;](http://www.nbu.gov.ua/ejournals/PSPE/2009_2/Akimova_209.htm)